

Ligatusova ljetna škola, Hrvatski državni arhiv, Zagreb 7. – 18. rujna 2015.

Ligatus je istraživački centar koji djeluje u sklopu University of the Arts u Londonu s posebnim interesom za povijesne uveze, očuvanje i zaštitu knjiga te arhiviranje i primjenu digitalne tehnologije za istraživanje u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti. Ligatusova ljetna škola s desetogodišnjom tradicijom održava se svake godine u drugom gradu. Godine 2015. grad domaćin bio je bio Zagreb, a škola se održavala u Hrvatskom državnom arhivu u periodu od 7. do 18. rujna. Ljetna škola bila je podijeljena na dva zasebna dijela u kojima su sudjelovala četiri predavača i 17 sudionika, koji su doputovali iz raznih dijelova Europe. Predavanja i radionice bile su održavane na engleskom jeziku.

Prvi dio tečaja u trajanju od pet dana vodio je Nickolas Pickwoad, istaknuti profesor povijesti knjigoveštva s dugogodišnjim iskustvom koji radi i predaje na University of the Arts u Londonu. U prijepodnevnim satima sudionici su prisustvovali predavanjima popraćenim PowerPoint prezentacijama na kojima su prikazane brojne fotografije knjiga na kojima su se mogli vidjeti najrazličitiji tipovi uveza od kraja srednjeg vijeka pa do sredine 19. stoljeća. Predavanja su bila podijeljena na deset lekcija u trajanju od 90 minuta. Profesor je Pickwoad na predavanjima dao detaljan uvid u povijest knjigoveštva i načine određivanja starosti knjiga po pojedinim elementima, a u posebnim lekcijama obradio je svaki pojedinačni dio knjige, njegov razvoj i specifičnosti kroz povijest. Sudionici su upoznati s različitim tehnikama šivanja i uređivanja knjižnog bloka, načinima šivanja zaglavnih vrpca s detaljno obrađenim shematskim prikazima, načinima obrade raznih tipova hrbata, povijesti klajster papira, dekorativnih papira kao i ostalih materijala koji su se koristili u raznim povijesnim etapama u izradi korica itd. Nakon predavanja uslijedile su radionice u kojima je sudionicima omogućen posjet i uvid u bogate zbirke koje se čuvaju u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, čitaonici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Metropolitanskoj knjižnici u Hrvatskom državnom arhivu.

Drugi dio tečaja vodili su Georgios Boudalis, koji je doktorirao na bizantskim i post-bizantskim uvezima te trenutačno radi na očuvanju i zaštiti knjiga u knjižnici Mount Athos, zatim Athanasios Velios, koji je doktorirao na Royal College of Arts u Londonu te se aktivno bavi digitalnom dokumentacijom u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti u TEI u Ateni, te Alberto Campagnolo, doktorand na Ligatusu u University of the Arts u Londonu. Tema drugog tjedna Ligatusove ljetne škole bili su bizantski i post-bizantski uvezi. Georgios Boudalis u šest devedesetominutnih predavanja usredotočio se na strukturalne i dekorativne elemente uveza koje su se razvijale u istočnom Sredozemlju – koptski, sirijski, armenski, gruzijski i islamski tip uveza. Posebnu pozornost posvetio je bizantskim i post-bizantskim uvezima s demonstracijom i detaljnim prikazom izrade post-bizantskog uveza. Tipove bizantskih uveza koji se nalaze u Hrvatskoj sudionici su imali priliku vidjeti neposredno na radionicama, i to u Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i u Metropolitanskoj knjižnici

u Hrvatskom državnom arhivu. Athanasios Velios održao je šest predavanja, od kojih jedno o pravilnom fotodokumentiranju u konzervatorsko-restauratorskoj struci. Ostale radionice sudionike su upoznale s programima i bazama podataka CIDOC i SKOS. Alberto Campagnolo održao je zanimljivo predavanje o izradi baze podataka za knjižnicu St. Catarine's Monastery u Egiptu.

Tijekom svojeg posjeta Hrvatskomu državnomu arhivu Nickolas Pickwoad i Georgios Boudalis održali su svaki po jedno predavanje koje je bilo otvoreno za javnost. Profesor Nickolas Pickwoad održao je predavanje na temu *Uvezi i povijest knjige*, u kojem je posjetitelje upoznao s početcima proizvodnje knjiga od skupocjenih knjiga koje su izrađivali majstori knjigoveže, a bile su izrađivane po narudžbi kao statusni simbol, pa sve do masovne proizvodnje knjiga koja je započela u novijoj povijesti. Georgios Boudalis održao je predavanje *Bizantski uvez : razvoj, varijacije i propast*, u kojem je posjetitelje upoznao s bizantskim i post-bizantskim tipovima uveza te o njihovoj primjeni u povijesti knjigoveštva.

Blanka Đidara